

Kovách Aladár (1908–1979) író, dramaturg, szerkesztő, erősen kötődött az erdélyi kultúrához (Désen született), a családja valószínűleg a trianoni országvesztés, területváltoztatások után költözhetett Magyarországra, Budapestre. Kovách 1927-ben megnyerte az országos középiskolai irodalmi versenyt, majd leérettségizett, s ugyanazon évben *Írói arcképek* címen irodalmi rovatot indított a *Nemzeti Élet* hetilapban. Magyar nyelv- és irodalom–francia szakon diplomázott (egyes lexikonok szerint művészettörténetet is hallgatott), egy évig a Sorbonne ösztöndíjasa volt Párizsban, Rajk Lászlóval együtt.

A generációja íróit bemutató *Új szó* című lexikont (1937) Halasy András álnéven publikálta. „Csendes szemle ez, de itt van az egész Fialat Magyarország, a rügyek s a reménység határon innen és túl. Itt van az építő új Erdély, a soknyelvű észak és néhány szép névben déli aranykalászkok” – írja a kötet bevezetőjében az akkor 29 éves szerző. S valóban, Kovách nem alkalmazott semmiféle megkülönböztetést. A korabeli magyarországi alkotókat érzékelhető szellemi hovatarozásukra való tekintet (pl. népiesek, urbánusok) nélkül vette számításba. Így természetes, hogy Bálint Györgytől, Erdélyi Józseftől Radnóti Miklósig és Vas Istvánig, Veres Péterig, Fábíán Dánieltől, Ignotuson, Fejtő Ferencen át József Attiláig, Weöres Sándorig mindenkit szerepeltet. Az erdélyiek talán egy kicsit akkurátusabb tárgyalásban, részletesebben vannak jelen (természettudományi szerzők pl.), mint a többiek. S javukra néha az arányok is eltolódnak, pl. Balázs Ferencről írta a leghosszabb lexikoncíműszót (58 sor, miközben 3-6 sorosak a mini-bemutatói). Ebben írja: „épp e sorok fogalmazása közben ér utol a hír, hogy meghalt”, vagyis 1937. május végén. Kovách generációja, a fiatal Magyarország soraiba számítja a történészeket, néprajzosokat (Bálint Sándortól Lükő Gáboron át Tomori Violáig), régészeket, művészettörténészeket (Balogh Jolán, Dercsényi Dezső, Bogyay Tamás, Gerevich László, Grandpierre Edit, Kádár Zoltán, Váyer Lajos stb.) ugyanúgy, ahogyan néhány képzőművész is (Buday György, Gy. Szabó Béla, Lajos Ferenc). Összegzésül azt is megfogalmazza, hogy „három, egymás mögött álló tiszta vonala van ma a küzdő szellem Magyarországnak. Az első az Ady–Szabó Dezső–Bartók–Kodály–Rudnay–Vaszary–Csók-vonal. /... / A második vonal Féja Gézától–Kodolányin–Illyésen–Matolcsyn–Kerék Mihályon át Németh Lászlóig fut. /.../ A nemzedék két kariatidája: Németh László és Tamási Áron./.../ Márai Sándor erőteljes ellentéte az egész arcvonalnak. /.../ A polgárt támasztja fel. /.../ A harmadik vonal közvetlen az előbbi mögött, most fejlődik ki”. Természetesen, lehet vitatkozni Kovách Aladár¹ fölfogásával, de bizonyosnak tűnik, hogy a „négy száz fiatal magyar író lexikona” a lehető legszélesebbre vonja generációja, vagy talán pontosabb így: az 1930-as évek magyar művészeti és szellemi életében szereplő fiatal és középgenerációs szerzők sorát. Szemléletileg sokkal erősebben sugallja az együvé tartozást, mint az elkülönülést vagy elzárkózást. Éppen a 30-as évek derekán teszi ezt, amikor a népies irodalom megerősödésével látványosan eltávolodnak egymástól a pólusok.

Szerkesztőként, irodalomszervezőként legjelentősebb, irodalomtörténeti fontosságú tette a Bolyai Akadémia (valóságosan nem működött, csak Kovách képzeletében virtuálisan létezett, talán a hivatalos akadémiával szemben tételezte) könyvsorozata, a *Bolyai könyvek* kiadása 1939–1944 között.² A sorozat általa össze-

állított (sajtó alá rendezte, elő- vagy utószavával, jegyzetekkel) darabjai: *Balassa Bálint összes költeményei* (1942), *Berzsenyi Dániel minden munkája* (1943) és Ady Endre: *A tegnapi Párizs* (1942) című kötete.

A legnagyobb sikerét drámaíróként érte el a főművének tartott *Téli zsoldár* című, Apáczai Csere Jánosról szóló darabjával (1940). Színházi vonzódását, dramaturgiai érzékét, a párbeszédes, tömör fogalmazásban való jártasságát már korábban is gyakorolta.³ Két, 1935-ben írt egyfelvonásosát (*Symphonia Hungarorum*, drámai vázlat, *Szikra a szél szárnyán* – Tinódi-színmű) 1936-ban közvetítette a Rádió Budapest I. A Rádióval való további kapcsolatának stádiumai: hangjátékká írta át Linnankoski, Johannes: *Dal a tűzpiros virágról* című regényét (1938), lefordította és rádiószínpadra alkalmazta id. Dumas, Alexander *A komédiás* című színművét (1940). Lev Nyikolajevics Tolsztoj *Feltámadásából* három- felvonásos drámai játékot írt, dramatizált, melyet Németh Antal rendezésében mutatott be a Nemzeti Színház (1939). Németh Antallal, a Nemzeti Színház igazgatójával a munka- kapcsolata már korábban kezdődött, mivel a *Dal a tűzpiros virágról* című hangjátékot Németh Antal rendezte (Rádió Budapest I. 1938. okt. 15.). Kovách Aladár Németh Antal mellett a Nemzeti Színház dramaturgja lett, és 1938-tól kezdve mindegyik munkáját a direktor állította a Nemzeti Színház színpadára (Tolsztoj: *Feltámadás*, 1939, Kovách Aladár: *Téli zsoldár*, 1940, ifj. Dumas, Alexander: *A kaméliás hölgy*, ford.: Kovách Aladár, 1943). Németh Antal lemondása, lemondatása után Kovách Aladár lett rövid időre, mintegy nyolcvan napra (1944. július vége-október 16) a Nemzeti Színház igazgatója.⁴

A legnagyobb visszhangot kiváltó műve a Nemzeti Színházban 1940. dec. 21-én, Németh Antal rendezésében bemutatott *Téli zsoldár*.⁵ Gombos Gyulától Németh Lászlón át Schöpflin Aladárig írtak elismerően a darabról és az előadásáról. A siker nem folytatódhatott: a németek betörése, majd a második világháború végkimenetele Kovách Aladárt emigrálásra, az ország elhagyására ösztönözhatték, mert – a legenda szerint – 1947-ben ismeretlen körülmények között távozott nyugatra.

Kovách Aladár alakját és itthoni munkálkodását leghitelesebben Tatay Sándor idézte meg: „Kovách Aladár egyszer telefonált nekem, hogy fontos ügyben szeretne velem beszélni. Elmentem hozzá. Az asztalán maroknyi irat feküdt. Írók, művészek, tudósok számára kiállított okiratok, melyek szerint felmentést nyertek a sárga csillog viselésének kötelezettsége és a vele járó megkülönböztetés alól. Felolvasott jó néhány nevet, és azt kérdezte, melyikhez tudnám eljuttatni a fontos papírt. Kettőt vállaltam, közülük az egyik Füst Milán volt. /.../ Kézhez kaptam még egy /.../ felmentő okiratot. Ez pedig Gelléri Andor Endre nevére szolt”. Tatay megidézi a teljes, az ő életét is befolyásoló Kovách Aladár-jelenséget: „Egy szép tavaszi napon boltunk fölé új cégtábla került: Bolyai könyvesbolt, s az én nevem csak apró betűkkel: cégtulajdonos. Aki forgatja kezében a háborús évek könyvtermését, gyakran találkozik a Bolyai Akadémia emblémájával. Nehogy valaki e hangzatos címszó nyomán klaszszicista épületet lásson lelki szemei előtt, és szalonruhás, rangos társaságot! Volt az Üllői út egyik nagy bérházában valami szerény kis diákokthron. Szűk előteréből jobbra nyílt egy szoba, hat lépés hosszú, és tán három lépés széles, két vasággal, szekrénnel, asztalkával. Ebben lakott Kovách Aladár és Szamosi József. Kovách Aladár réges-rég befejezte egyetemi tanulmányait, letette doktorátusát. Minden biztonnal már Szamosi is, csak úgy laktak ott tovább. Ez volt a Bolyai Akadémia. Még közelebről egy személyben Kovách Aladár... Kovách Aladár irodalmi munkásságá-

ból manapság legfeljebb a Nemzeti Színházban sikert aratott *Téli zsoldár* című drámájára emlékszünk. De szüntelen szervezett, szerkesztett, kiadott, inspirált. Szuggesztív egyénisége, kitűnő előadókészsége, rendkívüli műveltsége, tájékozottsága, gazdag nyelvtudása vonzotta maga köré kortársait és a nálánál fiatalabbakat. Az a nyomorúságos kis szoba, az elfeledett, a sokat emlegetettek mellett mégis létező irodalmi központtá vált. Itt ismerkedtem meg többek között Asztalos Istvánnal, Böződy Györggyel, Gombos Gyulával, Szabédi Lászlóval, Kiss Tamással, Kiss Jenővel, Cseres Tiborral, Sáfáry Lászlóval, Nagy Istvánnal, Kárász Józseffel, Szatmári Sándorral, Mikecs Lászlóval. Találkoztam ott szinte minden fiatalabb író társammal, akiket már a Szabó Pál nevével fémjelzett Kelet Népe korszakából ismertem. De szép számmal idősebbek is, akiknek könyvét Kovách Aladár szerkesztette, kiadta vagy kiadatta. A Bolyai-könyvek nagyobb része Püski Sándor rezsijében jelent meg, de volt számos, melyhez máshonnan szerezte a költségeket. Olyan is akadt, melynek kiadási költségeiről én gondoskodtam. Ezen az alapon lett a mi boltunk Bolyai könyvesbolt Kovách kívánságára”.⁶

Kovách Aladár sok emigráns magyar íróhoz hasonlóan kettős életművű. 39 évesen emigrált (1947), és azután 32 évet élt s dolgozott külföldön, Nyugat-Európában. Az emigrációban írt műveinek egy jelentős része az akkori magyarországi hivatalos álláspont szerint bizonyosan nem-kívánatosnak, elfogadhatatlannak minősült. Ha be is jutott ilyen munkája Magyarországra, az Országos Széchényi Könyvtár szigorúan titkos pecsétjével az olvasótól hermetikusan elzárt karanténban őrizték (ezt csak 1990 után oldották föl). Különösen igaz lehet ez *A Mindszenty-per árnyékában* című⁷ művére, amelyben a koncepciók per visszásságaira, a valós történésekre eredeti dokumentumok fölhasználásával sokrétűen igyekezett rámutatni. Ugyanez vonatkozhat az erdélyi magyar ügyet, Erdély helyzetét bemutató kiadványaira is.⁸ Magyarországi tiltólistáját⁹ tovább súlyosbította azzal, hogy dolgozott a Szabad Európa Rádiónál, ahol a „műsorok felvételéért és általában a produkciók (gyártásvezetési) osztály munkájáért volt felelős”.¹⁰ Részlegéhez rendezők, adásellenőrzők, zenei rendezők, színészek és bemondók egyaránt tartoztak. Kovách dramaturg és adásrendező volt egyszerre. „A nagy felkészültséget és tapasztalatot igénylő munkákat legtöbbször Kovách Aladár rendezte. /.../ Átdolgozásában és rendezésében került előadásra számos kitűnő produkció. Nagy érdeme volt, hogy mivel olykor kevés színész állt rendelkezésre, a hangjátékok szerepeinek eljátszására amatőröket /.../ vont be a munkába. /.../ Oly sikerrel tanította be őket, hogy legfeljebb a szakemberek vehették észre, hogy nem hivatásos művészeket hallanak. Kovách Aladár – noha a gyártási osztály vezetése is az ő feladata volt – munkaidejét csaknem kizárólag a stúdiókban töltötte a hangjátékok betanításával, próbáival és felvételével foglalkozva. Több munkája is megállná a helyét bármely rádió műsorában.”¹¹

A Szabad Európa Rádióból történt kiválása után Münchenben¹² a *Hungaria* című hetilap főmunkatársa, majd valószínűleg rövid ideig a francia rádió magyar adásánál dolgozott. (Itt közölt műve is 1955-ös párizsi keltezésű.) Az 1956-os magyar forradalom leverése után emigráns magyar írókkal együtt alapította Bécsben a *Nemzetőr* irodalmi folyóiratot, amelynek szerkesztője, a lap német nyelvű változatának fő-szerkesztője lett és maradt évtizedeken át. Bécsi időszakában a *Nemzetőr* szerzői gárdájának és egy kicsit a nyugati magyar emigrációnak is központi figurája volt. Ugyanis az '56-os emigránsok iránt lassan enyhülő Kádár-rendszer lehetővé tette a

hazautazásokat (jobbára családlátogatásokra, esküvőre, temetésre), de mivel nem lehetett közvetlenül Budapestre repülni sem Jeruzsálemből, sem New Yorkból s más nyugati fővárosokból, így Bécsben volt az átszálló, a transzfer. Így válhatott Kovách Aladár irodalmi/művészeti információs központtá. A Bécsen keresztül hazalátogatók és választott országaikba ugyancsak Bécsen át visszatérők (Gombos Gyulától Kerényi Károlyon át Tollas Tiborig, Püski Sándorig és Varga Lászlóig) meg-meglátogatták őt bécsi őrhelyén, s hozták-vitték a híreket. Ugyancsak velük és *Nemzetőr* szerkesztőként sokakkal levelezés útján tartott kapcsolatot.¹³ Tatay Sándor az emigrációban is találkozott Kovách Aladárral: „Hosszú idő után, az ötvenes évek közepén találkoztam újra Bécsben Kovách Aladárral. /.../ Ugyanúgy költötte idejét és pénzét mások irodalmi boldogulására, és mindenekfelett a kinti magyarság művelésére. Mérheterlen tömegű levelezése, minden bizonnyal, a határainkon kívül élő magyarok harminc esztendejének leggazdagabb dokumentumanyaga”.¹⁴ Tatay, svájci gyógykezeléséről viszi Bécsbe Kováchot és utoljára szétnéz a szobájában: „Könyvvel,¹⁵ kézirattal tele a lakása, napi postája akkora, mint egy hivatalé. A világ minden részébe szétszórt magyarok levelei elárasztják a szobáját, a két polc közé beszorított ágyát. Rátelepszenek a szívére. Kovách Aladár a háború fordulatokkal teli éveiben egy darabig a Nemzeti Színház igazgatója volt. Ez időben csak rendezett, levélbeli instrukciókkal, a nagyvilág kontinenseket átfogó színpadán. Szereplői voltak a szét-szóródott magyarok”.¹⁶

Kovách Aladár a színmű írói pályáját belső alkotói igényei és a maga elé tűzött elvárásai szerint talán soha nem zárhatta le. Ezt látszik bizonyítani a hatvanas évek második felében fogalmazott *Hamueső*¹⁷ című drámája „Edit Steinről, akit 1942-ben az Auschwitz-Birkenau-i haláltáborban meggyilkoltak”.¹⁸ A drámát 1971-ben bemutatták a saarbrückeni Stadttheater-ben (Edit Steint 1987-ben boldoggá avatták).

1955. május 3., vagyis a *Hamuesőt*, Kovách utolsó drámái műve létrejöttét megelőzően ez a dátum szerepel az itt most először publikált párbeszéd munkának a végén. Mátyás Erzsébet (Kovách Aladár munkatársa volt a *Nemzetőrnél*, és tőle kaptam a kéziratot) a borítékra azt jegyezte föl, hogy színdarab. Ám, ha elkezdjük olvasni, már az első oldalon kiderül, hogy Kovách Aladár életművében is társtalan, unikális opusszal állunk szemben: filmforgatókönyv: „egészen sötét hajnal. A Camera a park emeltnyi magas kerítésén ül.” A Camera szemével, mozgása révén járjuk be Ferenc József dolgozószobáját („a Camera megnézi, mi van az asztalon: rendbe szedett tollak, kihegyezett ceruzák, olló, ragasztó”), majd átszágul az alvó város fölött (Stephans kirche stb.), s azután visszatér Schönbrunnba. A „schönbrunni sárga” kőfalban rejtett, sötétzöld kisajtót fedez föl, amelyet Schratt használ saját kulccsal. Megjeleníti a bécsi tavaszt, az udvart, füledt levegőjével és intrikáival, Schratt szalonját, Erzsébetet Schrattal, Rudolfot Vetserával, a császár halálát. „Ami viszont utána jön, az a lavina. /.../ Az összeomlás utcai jelei: üzlet előtti sorbanállás, tankok, tumultus, leszakított tisztí parollik, – a tisztí rang, amit a császár legjobban féltett.

A KÉP KITÁGUL: Az esti takarodó zeneileg megépített víziójával végig a Monarchián:

Triesztben lehúzzák a Navarra zászlóját.

Prágában kiürült kaszárnya, részeg katonák öröme.

Tirliak tépetten hazaérkeznek.

Budapesten egy őszi villában megölik a miniszterelnököt.

A takarodó jajong, egész közel kerül, üres kaszárnya az Alföldön, magyar bakarc, ő fújja az utolsó takarodót.¹⁹

Kitört az első világháború, amelynek következtében azután az Osztrák–Magyar Monarchia fölbomlott.

Sümegei György

JEGYZETEK

- 1 Munkásságáról részletesebben: Petóvári Ágnes: *Kovách Aladár portréjához*. Somogy, 1987. 5. sz., Hartyányi István: Kovách Aladár bibliográfiája. Szenci Molnár Társaság, Bp., 1994. Ezentúl: Hartyányi 1994.
- 2 Sorozaton kívül: Sinka István: *Vád* (1939), Bartha Miklós: *Kazár földön* (1939). Turul falufüzetek: Sinka István: *Az élők félnek* (1939), Bodnár István: *Ludas Matyi* (1939), Györffy István: *Szilaj pásztorok* (1939), Erdélyi József: *Mutató* (1939), Veres Péter: *Az Alföld parasztsága* (1939). Bolyai könyvek: Böződi György: *Székelyek* (1943), Cseres Tibor: *Zöld levél árnya* (1942), Giraudoux, Jean: *Sellő* (ford. Zilahy Lajos, 1943), Gombos Gyula: *Álom az országról* (1941), Guéhenno, Jean: *A negyvenéves férfi naplója* (ford. Fojtényi Mihály, 1942), Jankovich Ferenc: *Elégia* (1941), Kárász József: *Családi tűzhely* (1941), Kodolányi János: *Baranyai utazás* (1941), Kovách Aladár: *Téli zsoldár* (1941), Kovács Imre: *A paraszteleforma csődje* (1940), Leskóczy Mihály: *Francia híradó* (1940), Makkai János: *Válság Amerikában* (1942), Mályusz Elemér: *A magyar történettudomány* (1943), Medgyesi Károly: *Telki-tér* (1943), Mikecs László: *Románia* (1940), Csángók (1941), Németh László: *Szegfű Gyula* (1940), Széchenyi (1942), Pudovkin: *A film technikája* (ford. Székely György és Jenei Imre, 1943), Sértő Kálmán: *Gyászjelentés* (1940), Sinka István: *Denevérek honfoglalása* (1941), Szabédi László: *Alkotó szegénység* (1939), *Veér Anna alszik* (1941), *Szalay Lajos hatvan rajza* (előszó: Kassák Lajos, 1941), Szathmári Sándor: *Gulliver utazása Kazahániában I-II.* (1940), Szűcs Sándor: *A régi Sárrét világa* (1942), Takáts Gyula: *Családja helyett* (1941), *Hold és hárs* (1943), Tatay Sándor: *Csipke* (1942), *Húshagyókedd* (1943), Veres Péter: *Gyepsor* (1940), *Ember és írás* (1941).
- 3 Első, nyomtatásban megjelent ilyen munkája: *Csodálatos május*, drámai játék három felvonásban. Történik 1930 tavaszán, három hét alatt. Folytatásokban megjelent: *Nemzeti Élet*, 1928. aug. 12. (VIII. évf. 32. sz.) - 1929.
- 4 Több lexikon is említi, hogy a Nemzeti Színház igazgatásáról való lemondása előtt a Nemzeti Színház teljes archívumát, jelmez- és díszlettárát – Demény Pál segítségével – Svédország védnöksége alá helyezte.
- 5 A kolozsvári Nemzeti Színház előadását Marosvásárhelyen is vendég-játszották (1943). Legutóbb, 1986-ban a győri Kisfaludy Színház társulata tűzte műsorra. A színház vendégjátékként Budapesten, a Thália Színházban is bemutatták.
- 6 Tatay Sándor: *Hét szűk évtized*. Lyuk a tetőn. Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1983. 95., 140.
- 7 *A Mindszenty-per árnyékában*. Dokumentumok, pásztorlevelek, rendőri utasítások, jegyzetek. Archivum Hungaricum, 160. Innsbruck, 1949.
- 8 Zathureczky Gyulával: *Die siebenbürgische Frage*. München, 1965.
- 9 „A Szabad Európa Rádiót Magyarországon a kormányzó kommunista párt és kormány hatóságai, hivatalai és tájékoztatási orgánumai az ország és a nép ellenségének, magyar munkatársait hazáruulónak nevezték.” Borbándi Gyula: *Magyarok az Angol Kertben*. A Szabad Európa Rádió története. Európa Könyvkiadó, Bp., 1996. 69. Ezentúl: Borbándi SZER 1996.
- 10 1951. aug. 13–1953. jún.30-ig volt a SZER alkalmazottja. Borbándi SZER 1996. 567., 39.
- 11 Borbándi SZER 1996. 101., 107–108. Talán egyik kiemelkedő munkája lehetett Márai Sándor: *Kassai polgárokjának rádiószínházi megrendezése*. A bécsi Nationalbibliothek Kovách Aladár hagyatékában fennmaradt a darab előtt elmondott bevezetőjének írásos változata és Márainak egy vasárnapi levele, amit publikáltam: „*Ami az életünkben szép volt*” Márai Sándor 1951 karácsonyán a Szabad Európa Rádióban. Népszabadság, 1995. dec. 23.
- 12 Münchenben, a Szabad Európa Rádiónál történt alkalmazása előtt, 1950-ben főszerkesztőként indította a „katolikus magyarság” hetilapját, a *Szózatot*. Valószínűleg finanszírozási problémák miatt a lap csupán 12 számot ért meg.

- 13 A hozzá írt leveleknek a hagyatékában megmaradt részét zeneszerző öccse, Kovách Andor és huga, a kor ismert, Párizsban élő emigráns íróője, Arnóthy Kriszta a bécsi Nationalbibliotheknak adta el. E gyűjteményben bécsi ösztöndíjasként (1990) kutattam, számos fontos darabját, együttesét publikáltam a 10. jegyzetben említett Márai előadáson kívül: *Szalay Lajos levelei Kovách Aladárhoz* (Dokumentumok – Österreichische Nationalbibliothek, Wien). Herman Ottó Múzeum Évkönyve, XXXIII-XXXIV. Miskolc, 1996. 529-545., „*Megsérült a hitem a ma élő magyarokban*”. Adalékok Brogyányi Kálmán életrajzához. Fotóművészet, 1997/1-2. 86-87., „*Az idő örlésének kitéve*” (Somogyiné Nagy Éva: Önletrajz). Korunk, 2006/12. 129-131.
- 14 Tatay Sándor: *Hét szűk évtized*. Lyuk a tetőn. Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1983. 305-306.
- 15 Sümegi György: *Kovách Aladár könyvei között*. Bécsi Napló, 2014. március-április, XXXV. évf. 2. sz. 8.
- 16 Tatay Sándor: *A szezon vége*. Magvető Kiadó, Bp., 1992. 39-43. Tatayéhoz hasonlóan elismerő hangon emlékszik meg Kováchról Gombos Gyula is. „Kovách Aladár /.../ a harmincas évek közepétől a háború végéig egyik legkiválóbb szellemi embere volt a népi mozgalomnak. /.../ Nincsen senki, akinek az én nemzedékem, indulásában, annyit köszönhetett, mint Kovách Aladárnak”. Gombos Gyula: *Eszmélet* (Emlékezések és elmélkedések), Püski, Bp., 1999. 137-140., 240-241.
- 17 Megjelent az Új Látóhatár 1967/ 3., 6., 1968/3. számában. *Aschenregen* címen németre fordította Eberhard Johow.
- 18 Hartyányi 1994. 9.
- 19 Az utolsó előtti jelenetből.